

Møteinnkalling

Utvalg: **Arbeidsutvalg for verneområdestyret Trollheimen**
Møtested: , TEAMS
Dato: 20.05.2021
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. xxxx. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
AU 6/2021	Saker til behandling Godkjenning av saksliste og innkalling		
ST 4/2021	Svartåmoen naturreservat - søknad om uttak av never, torv og furutrær til vedlikehold av ta på seterfjøs og høyløe - Alvstusetra, Langlisetra		2021/2227

Arkivsaksnr: 2021/2227-0

Saksbehandler: Roar Pettersen

Dato: 11.05.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for verneområdestyret Trollheimen	4/2021	20.05.2021

Svartåmoen naturreservat - søknad om uttak av never, torv og furutrær til vedlikehold av tak på seterfjøs og høyløe - Alvstusetra, Langlisetra

Forvalters innstilling

Torvuttak

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir verneområdestyret for Trollheimen matrikkelhaver til gnr/bnr 16/20,27 Alvstusetra/Langlisetra dispensasjon for uttak av **torv** i Svartåmoen naturreservat for restaurering av tak på seterfjøs og høyløa på setra.

Verneområdestyret vurderer at tiltaket ikke vil ha slikt omfang at det vil påvirke verneverdiene nevneverdig eller være i strid med verneformålet forutsatt at følgende vilkår følges:

1. Så mye som praktisk mulig av det gamle torvtaket på seterfjøset og høyløa blir gjenbrukt.
2. Uttaket av torv til komplettering av det gamle torvtaket tas ut på den allerede kultiverte naturbeitemarka på setervollen til Alvstusetra/Langlisetra.

Felling furutrær

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir verneområdestyret for Trollheimen matrikkelhaver til gnr/bnr 16/20,27 Alvstusetra/Langlisetra **ikke** dispensasjon for uttak av **furu** i Svartåmoen naturreservat for restaurering av tak på seterfjøs og høyløa på setra. Tiltaket vurderes å være i strid med verneformålet for Svartåmoen naturreservat.

- Det foreligger alternativ tilgang til de nødvendige furutrærne på tunet til Trollheimshytta hvor 2 større furutrær skal felles. Eier er positiv til avhending av trærne. Trærne står utenfor naturreservatet og i om lag 200 m avstand fra Alvstusetra/Langlisetra.

Neverflekking

- Alt. 1. Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir verneområdestyret for Trollheimen matrikkelhaver til gnr/bnr 16/20,27 Alvstusetra/Langlisetra **ikke** dispensasjon for uttak av 250 – 300 m² **never** i Svartåmoen naturreservat for restaurering av taket på seterfjøs

og høyløa på setra. Tiltaket vurderes å være i strid med verneformålet for Svartåmoen naturreservat. Det foreligger alternative tilganger på never utenfor naturreservatet.

Alt. 2. Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir verneområdestyret for Trollheimen matrikkelhaver til gnr/bnr 16/20,27 Alvstusetra/Langlisetra dispensasjon for av uttak **never** i Svartåmoen naturreservat for restaurering av taket på seterfjøs og høyløa på setra. Omfanget er avgrenset til de trærne som skal felles som ved vinterhalvåret 21/22 og avgrenses til vedhogst for inntil 3 års normalt forbruk på setra. Neverflekking kan også utføres sammen med TT forut for TT sin årlige vedhogst vinteren 21/22 til Trollheimshytta. Den forutsetter avtale med TT og eventuelle andre aktuelle grunneiere og rettighetshavere både for hogst og transport. Neverflekking vurderes ut over flekkingen av trærne for vedhogst klart å være i strid med verneformålet for Svartåmoen naturreservat. Det foreligger alternative tilganger på never utenfor naturreservatet for resterende neverbehov til omsøkte tiltak.

Saksopplysninger

Saksprotokoll i Verneområdestyret for Trollheimen -- 03.05.2021 ¶

¶

Forslag i møtet: ¶

Fremmet som oppsummering av debatten av styreleder Ola T. Heggem

Verneområdestyret i møtekommer hovedelementene i søknaden. ¶

Endelig vedtak formuleres og vedtas i et ekstraordinært møte i AU så raskt som praktisk mulig.

Det er ønskelig med en samarbeidsavtale med TT vedrørende uttak av ved. ¶

Det forutsettes også en tett dialog med grunneier. ¶

¶

¶

▪ Vedtak ¶

Forslaget i møte ble enstemmig vedtatt ¶

¶

[---](#)slutt på saksprotokoll---¶

Søknaden

Søknad av 16.02.2021 om uttak av byggematerialer for restaurering av seterfjøset dvs. fjøs + høyløe) på Alvstusetra/Langlisetra. Søknaden er supplert:

- 15.04.21 med tilstand og tiltaksrapport for seterfjøset, jf. Stiftelsen Nordmøre museum, Geitbåtmuseet avd. Husasnotra v/Torgeir Leivdal.
- 21.04.21 med opplysninger om planen for torvtaket og kvantum for tømmerbehovet.
- ❖ Det er søkt om uttak av Tømmer, (b) Never og (c) Torv i Svartåmoen naturreservat.
- ❖ Det er søkt om uttak av 3 – 4 furutrær i Svartåmoen naturreservat. Det er allerede felt tilsvarende ved Stuggubekken i Trollheimen LVO og materialene av disse er fraktet inn til setra.
- ❖ Iht. rapporten fra Nordmøre museum er det et strakstiltak om å «*Legge ny nevertrekking på begge tak seinsommar /haust 2021*».

- ❖ Uttaket av torv er ikke kvantifisert. Det er mål om gjenbruk av så mye som mulig av den eksisterende torva på taket.
- ❖ Det er søkt om uttak på søkers eiendom og så nært seterhusa som mulig.
- ❖ Det er vist til at Nordmøre museum v/Torgeir Leivdal i stiftelsen Geitbåtmuseet Husasnotra skal samvirke i arbeidet.
- ❖ Arbeidet er tenkt utført sensommeren/høsten 2021.

Opprinneleg bygningskropp gjekk fram hit.

Mål på dagens bygning:

Lengde langsida fjøs: 7.4m + Høyløe 5.10 = Totalt 12,5m

Breidde: 4.90

Tiltak i vedlegg til søknaden, jf. Leivdal, T. 2020. rapport Alvstusetra Folddalen gnr/bnr 16/20, Nordmøre museum, Geitbåtmuseet avd. Husasnotra.

Strakstiltak:

Midlertidig sikring av fjøstaket er gjort. Tekking og utbetring av begge taka må gjennomførast så snart som mogleg.

-Uttak av skog til restaureringa i samarbeid med eigar. Vinter 2021.

-Uttak av never sommaren 2021.

-Torvtaking må skje i nærleiken av setra. Ein må vurdere om noko av torva kan brukast opp att.

-Handsaging av trobord ca 10 stk.

-Lage nye torhaldskrokar i einer eller smidde.

-Legge ny nevertkking på begge tak seinsommar/haust 2021

På sikt:

Rekonstruere dei manglande bygga og sette dei i samanheng med ny planlagt aktivitet på setra for komande generasjonar.

Hjemmel

Naturmangfoldloven (NML), verneforskrift og forvaltningsplan

Forskrift om Svartåmoen naturreservat

Kap. III.

Forskriften har som **formål** «å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv.

»,

Kap. IV pkt. 1.

«Vegetasjon, medrekna daude buskar og tre, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet».

Kap. V pkt. 6

«Reglane i kap. IV ikkje til hinder for vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet».

Kap. VIII

«Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta

- Når formålet for fredinga krev det,
- for vitskaplege undersøkingar,
- til arbeid som er særleg viktig for samfunnet,
- i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.»

Søknaden må da vurderes i henhold til bestemmelsene i NML § 48. «(dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig».

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.»

Forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen

Forvaltningsplanen har følgende relevante mål, retningslinjer og tiltak i den aktuelle saken:

Kap. 4.1.2. Mål

- «Bevare de aktive setrene i Trollheimen – synliggjøre muligheten for flere til å starte opp med setring.»

Kap. 4.1.4. Tiltak

- «For å ivareta kulturlandskapet i seterdalene er det viktig å legge til rette for at det fortsatt kan drives tradisjonelt jordbruk / beitebruk i Trollheimen»

Kap. 4.1.3. 5. avsnitt, 5. avsnitt. Retningslinjer for forvaltningen

- «Det er viktig at setre, høyløer og annen seterbebyggelse tas vare på som en del av kulturlandskapet. Restaurering må skje etter tradisjonell byggeskikk, bygningene skal holdes ubehandlet eller gis en mørk farge, taket skal være mørkt eller av torv. Videre er det viktig at bygningene beholdes i sin opprinnelige bruksform».

Kap. 4.1.4. Tiltak

- «For å ivareta kulturlandskapet i seterdalene er det viktig å legge til rette for at det fortsatt kan drives tradisjonelt jordbruk / beitebruk i Trollheimen».

Kap. 4.7.3, 13. avsnitt.

- «Torv skal være tatt i området for å unngå spredning av fremmede plantearter»

Delegering

Miljøverndepartementet har 8.02.2011 i medhold av Naturmangfoldloven (NML) § 62 og 15.01.21 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Trollheimen herunder Svartåmoen til Verneområdestyret for Trollheimen. Verneområdestyret for Trollheimen har videre i møte 4.03.20 delegert til verneområdeforvalterne myndighet til å behandle saker i henhold til med verneforskriftenes generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis, jf. VOS sak 6/2020.

Vurdering

Bakgrunn

Takflata på seterfjøset og høyløa er til saman på ca. 90 m². Ved klassisk nevertekking legges neveren systematisk i 3 lag. Behovet for never er derfor i størrelsesorden mellom 250 og 300 m² på det aktuelle taket om hele taket skal nevertekkes.

Summen av arealet på neverflakene som kan flekkes formålstjenlig pr tre varierer betydelig. Summen pr tre vil neppe kunne komme over en kvadratmeter i gjennomsnitt i Svartåmoen nasjonalpark da skogen i området verken er naturlig langstammet, med lite grenverk eller kultivert med formål om senere flekking. Felles for de aktuelle trærne er at det må ha tilstrekkelig stammediameter og følgelig da må være eldre trær. Antallet trær som må flekkes for å få tilstrekkelig antall kvadratmeter vil være i størrelsesorden med antall kvadratmeter never som behøves til nevertekkingen, 250 – 300 trær.

Neverflekking. Kilde: Ryfylkemuseet.

Neverflekking

Tidsrom for neverflekking er etter at løvet er utvokst på bjørka dvs. omkring jonsok og 4-5 uker framover avhengig av beliggenhet. I fjellet kan tidsrommet vare fram til medio august.

Bjørka tar lite skade av inngrepet hvis bastlaget under neveren ikke blir skadet under flekkingen. Flekkingen setter tilveksten noe tilbake en periode. Et flekket tre vil få et arr, i form av nydannet svart bark som beskytter sårflaten. Denne svarte nye neveren kan også flekkes og da etter 7 - 8 år. Den svarte neveren er tykkere og stivere enn førstegangsproduktet og har mer begrenset bruksområde tradisjonelt, jf. Uppstad, T., 1990. Taktekkjing med never og torv samt Fjågesund. H.T., 2016. Nevertekking på Nordmøre – Tradisjonelt bygghandverk, NTNU.

Torvtaket på nordsida av fjøset, rapport Alvstusetra 2020 , Nordmøre museum, Husasnotra

Torvtaket på nordsida av høyløa, rapport Alvstusetra 2020 , Nordmøre museum, Husasnotra

Torvtaket på sørsida av høyløa, rapport Alvstusetra 2020 , Nordmøre museum, Husasnotra

Torvtaket på sørsida av fjøset, rapport Alvstusetra 2020 , Nordmøre museum, Husasnotra

Naturmangfoldloven (NML), verneforskrift og forvaltningsplan

Søknaden vurderes i henhold til bestemmelsene i NML § 48 da det ikke foreligger hjemmel for unntak fra bestemmelsene i verneforskriften for Svartåmoen naturreservat for de omsøkte tiltakene.

NML § 48 «dispensasjon fra vernevedtak»

NML § 48 1. avsnitt åpner for **dispensasjon til tiltak som ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt.**

Det følger imidlertid ikke av dette at dispensasjon skal gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnet myndighet spiller inn. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.2, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

I vurderingen av om et **tiltak eller en aktivitet er i strid med verneformålet** må det gjøres en konkret vurdering av det omsøkte tiltakets eller aktivitetens art, plassering, varighet og omfang. Hvilken virkning har tiltaket eller aktiviteten på verneformålet? I denne vurderingen står kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 sentralt. Som utgangspunkt for vurderingen må det beskrives hvilke verneverdier (naturtyper, arter, landskap) som finnes i området, og hvilke virkninger det omsøkte tiltaket har på naturverdiene. Tiltaket eller aktiviteten vil være i strid med verneformålet dersom en tillatelse vurderes å ha en negativ påvirkning på verneformålet samlet sett, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

I vurderingen av om tiltaket eller aktiviteten er i strid med verneformålet, er betydningen for verneformålet både på kort og lang sikt relevant. Et tiltak eller en aktivitet kan være i strid med verneformålet dersom tiltaket eller aktiviteten på sikt eller over tid kan ha negativ påvirkning på verneformålet.

Mange små inngrep kan over tid få store konsekvenser for verneformålet. Dersom det er mange eksisterende inngrep i et verneområde, vil den samlede belastningen på verneverdiene lettere kunne medføre at et tiltak eller en aktivitet vurderes å være i strid med verneformålet. Det følger av prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Dette innebærer at også planlagte tiltak vil ha betydning i vurderingen. Det må derfor vurderes hva som blir summen av belastningen på naturmangfoldet som følge av det omsøkte tiltaket, og andre kjente tiltak, nå og i fremtiden.

Ved usikkerhet om tiltakets virkninger for naturmiljøet skal det legges vekt på føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

Vilkåret om at **tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene nevneverdig** innebærer en mer konkret vurdering av de enkelte verneverdiene som omfattes av verneformålet. I verneområder hvor verneformålet er bredt og mer generelt formulert vil man ofte måtte gå nærmere inn i forarbeidene til vernevedtaket for å finne mer informasjon. Verneverdiene som inngår i verneformålet er ofte nærmere beskrevet i den kongelige resolusjonen eller andre grunnlagsdokumenter. Hvilke verneverdier som berøres avhenger av den faktiske situasjonen

og miljøtilstanden på det tidspunkt søknaden blir behandlet, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke *nevneverdig* innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette kan være ved midlertidig eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak. Bestemmelsen gir også klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet for eksempel næringsinteresser. Ved usikkerhet om virkningene tiltaket eller aktiviteten kan ha for verneverdiene, bør føre-var-hensyn tillegges stor vekt i vurderingen, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

Alle dispensasjoner må vurderes etter de miljørettslige prinsippene i NML §§ 8 – 12, jf. § 7. I utgangspunktet er slik vurdering kun er nødvendig om en ønsker å gi dispensasjon.

Skjøtselsplan

Seterstølen er omfattet av skjøtselsplan for Langlisetra/Alvstusetra gnr/bnr 16/20,27 i Surnadal kommune. Stølen er godkjent inngjerdet i noen prøveår gjennom sommerhalvåret og skal videre slås årlig på ettersommeren.

Never

Det omsøkte neveruttaket vurderes å ha slikt omfang og konsekvens at det både vil påvirke verneverdiene nevneverdig og være i strid med verneformålet i Svartåmoen naturreservat, jf. kap. III: «**Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv**.....» På det grunnlaget har verneforskriften 7 regler hvorav nr 1 første og andre ledd har relevans i den aktuelle saken: «*Vegetasjon, medrekna daude buskar og tre, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller **plantedelar** frå reservatet.*» Plantedeler omfatter et bredt spekter herunder også never fra bjørka.

En tillatelse til neverflekking i Svartåmoen naturreservat vil isolert sett påvirke verneformålet og verneverdiene betydelig. En dispensasjon vil bidra til å etablere en presedens for forvaltningen av verneområdet. Det vil åpne for endringer innenfor verneområdet som på sikt vil føre til en nevneverdig påvirkning av verneverdiene herunder det betydelige biologisk mangfoldet som er helt knyttet til gamle trær og gammelskog/naturskog.

Tømmer

Det omsøkte tømmeruttaket vurderes å være i strid med verneformålet i Svartåmoen naturreservat, jf. kap. III: «**Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv.**

Det foreligger heller ikke «*sikkerhetshensyn eller hensyn til vesentlige samfunnsinteresser som gjør det nødvendig*» med dispensasjon for omsøkte uttak. Det finnes ellers alternativer for uttak på områder som ligger utenfor naturreservatet. Av disse alternativene er potensielle områder også på søkers eiendom, jf. allerede foretatte uttak og inntransport fra gnr/bnr 16/20 ved Stuggubekken i Trollheimen LVO.

Videre er det sent i prosessen for saken meldt ønske/behov fra Trondhjems turistforening for uttak av 2 større furutrær ved på tunet ved Sjøhusholdet til Trollheimshytta. Trærne står om lag 200 m fra omsøkte restaureringsprosjekt. Trollheimshytta ligger i Trollheimen landskapsvernområde med vernebestemmelser som åpner vesentlig mer for uttak av furu enn i Svartåmoen naturreservat. Turistforeningen er positiv innstilt til å overlate trærne til restaureringsprosjektet, jf. kontakt med fagansvarlig for hytten hos TT Eskil Følstad. Det har

også videre vært positivt kontakter med søker om slik overtakelse forutsatt at trærne er egnet til formålet.

Det er tidligere gitt dispensasjon med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 på den aktuelle seterstølen for mellom annet felling av 2 furutrær. Det som ledd i forsøket på restaurering av den tidligere slåttemarka på stølen i henhold til skjøtselsplan for Alvstusetra/Langlisetra, jf. verneområdestyresak 9/2014 og Skjøtselsplan for Alvstusetra, Bioforsk Rapport Vol. 8 NR. 175, 2013. «I tillegg ønsker de å fjerne to enkeltrær av furu som skygger for stølen og seterbygningene. De vil i løpet av noen år ha behov for å skifte noen tømmerstokker på seterfjøset kan eventuelt nytte trærne til dette dersom det gis tillatelse til felling», jf. saksframlegget. 3 furutrær ble felt jf. bilder fra fellingsstedet høsten 2018.

19.10.2018

En tillatelse til ytterligere felling av furu i Svartåmoen naturreservat vil isolert sett ikke påvirke verneformålet og verneverdiene betydelig. Men en dispensasjon vil bidra til å etablere en presedens for forvaltningen av verneområdet. Det vil åpne for endringer innenfor verneområdet som på sikt vil kunne føre til en nevneverdig påvirkning av verneverdiene.

Torv

Uttaket av torv vurderes å kunne unngå å komme i strid med verneformålet og påvirke verneverdiene nevneverdig. Søknaden behandles følgelig i henhold til bestemmelsene i NML §§ 8 – 12 med hensyn eventuell dispensasjon og vilkår.

NML § 8 «Kunnskapsgrunnlaget»

Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er hentet fra, Naturbase, Artskart, sensitive Artsdata, Artsobservasjoner, søknaden, Miljøvedtaksregisteret samt retningslinjer gitt i forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen.

Røddlistede arter, sårbare sensitive arter, ansvarsarter og nasjonalt forvaltningsprioriterte arter.

Det er ikke registrert sensitive sårbare, røddlistede arter, ansvarsarter eller arter av stor forvaltningsinteresse i eller ved den aktuelle seterstølen for torvuttak, jf. *Mork, K. et. al. 2018. Bufferoner for sårbare arter av fugl, Multiconsult dokumentkode. 10202416-RIM-RAP-0001 (oppdrag fra Statnett).*

Det er registrert 2 arter av særlig stor forvaltningsinteresse henholdsvis tyrihjelmskjede og fjelltistel, jf. Naturbase. Begge disse artene er noe kalk- og næringskrevende og har derfor begrenset

forekomst på/ved den dominerende naturtypen på stølen med naturtype «Naturbeitemark» 100 % (D04) med utformingen «Frisk fattigeng» 40 % (D0404) og «Sølvbunkeeng» 60 %. (D0403), jf. skjøtelsplanen.. Forekomsten er derfor avgrenset til mindre arealer med noe bedre næringsgrunnlag enn det altoverveiende arealet på stølen. Uttak av torv med aktuelt omfang på stølen vurderes således ikke å kunne medføre nevneverdig effekt på verneverdiene.

I henhold til vegetasjonskartleggingen fra skjøtelsplanarbeidet har stølen relativt lite artsmangfold. Skjøtelsen har mål om å få restaurert området fra naturbeitemark til den opprinnelige naturtypen slåttemark med et vesentlig større artsmangfold. Slike naturbeitemarker under gjengroing fra tidligere slåttemark har vanligvis frøbanker av arter fra tida som slåttemark. I grasdekte områder er det flere faktorer som gjør at disse frøene ikke spirer og/eller makter å trenge gjennom vegetasjonslaget grasdekte områder gir. Uttak av noe torv vil kunne ha positivt bidrag på artsmangfoldet iht. målet med skjøtelsplanen da det vil eksponere frøbanken for spirefremmende faktorer og fjerne de spirehemmende stoffer fra enkelte gressarter.

Naturbeitemarka sett mot sørøst, jf. skjøtelsplanen

Områder for eventuell neverflekking er ikke synliggjort i søknaden. Det er da ikke mulig å vurdere rimelig presist konsekvensene for registrerte forekomster av sensitive sårbare, rødlistede arter, ansvarsarter eller arter av stor forvaltningsinteresse opp det mot omsøkte tiltaket. På generelt nivå vil neverflekkingen måtte skje på relativt stor og da eldre bjørk. Gammel skog/gamle trær er viktig for bevaring av både biologisk mangfold da slikt landskap og trær huser over halvparten av våre stedege arter og nær halvparten av alle truede arter, jf. Fremstad E. et.al. 2013, TemaNord 507, Nordic Council of Ministers. Flere registreringer av indikatorarter på gammel skog som tretåspett og hvitryggspett i Svartåmoen viser at skogen tilhører gammelskogsegmentet.

Det foreligger ikke dekkende kartlegging av artsmangfold på/ved Langlisetra/Alvstusetra. Vegetasjonskartleggingen på setervollen gjort i skjøtelsplanarbeidet gjør at kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilstrekkelig for å vurdere konsekvensene for de omsøkte tiltakene på ved setervollen slik at det ikke er nødvendig å ta i bruk **NML § 9 «Føre-var-prinsippet»** her.

Det foreligger heller ikke dekkende kartlegging av artsmangfoldet i Svartåmoen naturreservat vesentlig ut over setervollen. Den relativt homogene statusen for skogreservatet gjør at en i stor grad har overføringsverdi fra den generelle kunnskapen om gammelskog og mangfoldet tilknyttet denne slik at det ikke blir nødvendig å ta i bruk **NML § 9 «Føre-var-prinsippet»**.

NML § 10 «Økosystemtilnærming og samla belastning»

Det eksisterende torvtak på seterfjøset og høyløa har relativt god tilstand, jf. bilder til søknaden. Det tilsier muligheter for betydelig og tradisjonell gjenbruk av torva, jf. søknaden. Behovet for nye torvuttak blir da betydelig redusert i omfang.

For setrene har det vært vanlig at torv til torvtak har vært tatt på setervollene, så langt disse har hatt den kvaliteten som kreves. Setervollen omkring det aktuelle seterfjøset/høyløa har betydelig størrelse og med en artssammensetning som normalt tilsier at den er velegnet til uttak av torv, jf. skjøtselsplan.

Med gjenbruk av så mye som mulig av torvtaket vurderes en dispensasjon for torvuttak avgrenset til den tidligere slåttemarka på stølen ikke å medføre nevneverdig merbelastning på verneverdiene og økosystemet i Svartåmoen naturreservat.

Det er foreslått under behandling i saken at neverflekkingen samordnes med vedhogst slik at de flekkede trærne blir felt som ved. I henhold til verneforskriften for Svartåmoen naturreservat kan

«Forvaltningsstyresmakta etter søknad gje løyve til:

- *6. Hogst av ved for bruk på Trollheimshytta.*
- *8. Uttak av ved til hytter og stølar innafor verneområdet.»*

Omfanget av neverflekking tilsier da felling av i størrelsesorden 250 – 300 større/eldre trær i reservatet. Det er et uttak i størrelsesorden langt ut over årlig normalt uttak for den søkende grunneieren. Hvorvidt det finnes tilstrekkelig med egnet bjørk på eiendommen er ikke synliggjort og beheftet med betydelig usikkerhet.

Ved et eventuelt samarbeid med den i særklasse største vedbrukeren i reservatet Trollheimshytta er et uttak som beskrevet betydelig ut over det normale veduttaket og det utfordrer da også forutsetningene for den dispensasjonshjemmelen som foreligger i verneforskriftene.

Et samlet uttak i størrelsesorden 250 – 300 store, eldre bjørk i området vurderes å gi en samlet belastning på det biologiske mangfoldet tilknyttet gammelskogsegmentet som ikke er bærekraftig verken på kort eller lengre sikt, jf. beveggrunnene for etablering av skogreservater.

NML § 11 «Kostnaden ved miljøforringelsen skal bæres av tiltakshaver»

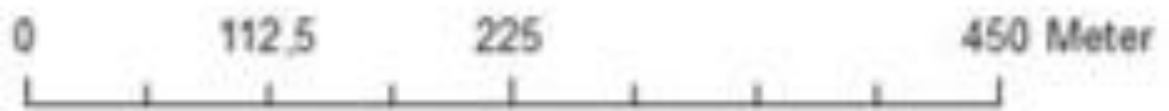
Bestemmelsene under denne paragrafen vurderes ikke å være relevante i denne saken da tiltaket ikke vil medføre varige eller nevneverdige skader.

NML § 12 «Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder»

Miljøforsvarlig driftsmetode vurderes ikke å ha vesentlig relevans i denne saken.

Ved å stille vilkår om at

- (1) Uttak av torv skal skje på den allerede kultiverte naturbeitemarka på stølen,
 - (2) Torva fra torvtaket gjenbrukes så langt det er praktisk mulig,
- vurderes tiltakene å være miljøforsvarlige teknikker.

- Naturbeitemark
- Restaurering
- Grense eiendom

